

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

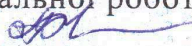
ПЕДАГОГІЧНИЙ ІНСТИТУТ

КАФЕДРА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор

**з науково-методичної та
навчальної роботи**

 О.Б. Жильцов
« 08 » 2016 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

**1.2 НП Психолого-педагогічні основи навчання у початковій
школі (інтегрований курс): української мови: навчання грамоти**

спеціальність 013 «Початкова освіта»

ОКР «Спеціаліст»

Київ – 2016

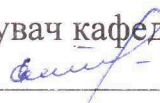
Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс): української мови: навчання грамоти: роб. навч. прогр. [для студ. спеціальності 013 «Початкова освіта»] / уклад. К.П. Нечипоренко. – Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016. – 32 с.

Розробник:

Нечипоренко Катерина Петрівна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри початкової освіти Педагогічного інституту Київського університету імені Бориса Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової освіти

Протокол № 2 від 07 вересня 2016 року

Завідувач кафедри початкової освіти
 С.М. Мартиненко

Заступник директора
з науково-методичної та навчальної роботи
 М.А. Машовець

© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2016 рік
© Педагогічний інститут, 2016 рік

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ECTS – 3	Галузь знань 01 Освіта Спеціальність 013 Початкова освіта	Нормативна	
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «спеціаліст»		
Змістових модулів – 2			
Загальна кількість годин – 108			
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 Самостійної роботи студента – 4			
		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		9-й	9-й
		Лекції	
		12 год.	6 год.
		Семінарські	
		12 год.	6 год.
		Самостійна робота	
		44 год.	96 год.
		Модульний контроль:	
4 год.			
Семестровий контроль:			
36 год.	-		
Вид контролю: екзамен			

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти» є нормативним документом КУ імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою початкової освіти та методик гуманітарних дисциплін на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для всіх спеціальностей денної форми навчання.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання. Програма визначає обсяги знань, які повинен опанувати студент відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики, алгоритму вивчення навчального матеріалу дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Однією з необхідних умов організації навчального процесу за кредитно-модульною системою є наявність робочої програми з означеної дисципліни, виконаної за модульно-рейтинговими засадами і доведеної до відома викладачів та студентів.

Ціль програми – забезпечити здобуття студентами теоретичних знань про основні досягнення педагогіки, психології, сучасних методик навчання в початковій школі, умови й шляхи їх реалізації в професійній діяльності з урахуванням інноваційних підходів до організації навчально-виховного процесу в початковій школі; оволодіння вміннями і навичками, необхідними для успішного виконання професійних обов’язків.

Метою викладання дисципліни є:

- поглиблення і узагальнення знань про наукові концепції, дидактико-методичні поняття, методи та технології сучасного уроку навчання грамоти;
- надання допомоги студентам у процесі оволодіння професійною компетентністю, формування особистості майбутнього учителя, який зорієнтований не на передачу знань, а на особистісний розвиток дитини і потреби сучасної школи.
- забезпечення інтеграції дидактичного і методичного компонентів підготовки вчителя початкових класів у навчальному процесі педагогічного ВНЗ.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- створення умов для повноцінної реалізації та самореалізації потенційних професійних можливостей студента;
- оволодіння новітніми технологіями з навчальної дисципліни;
- озброєння діагностичним інструментарієм методики вивчення готовності дитини до школи;
- усвідомлення практичної значущості теоретичних знань для творчої педагогічної діяльності вчителя;

- поглиблення і узагальнення умінь моделювання навчально-виховного процесу уроків читання і письма;
- оволодіння різними формами роботи у навчально-виховному процесі.

За результатами вивчення дисципліни у студентів мають сформуватися такі програмні компетентності:

1. Загальні

1.1. Соціальна. Здатність студента орієнтуватися й адаптовуватися в різних життєвих ситуаціях, ефективно взаємодіяти з різними соціальними інститутами на засадах сучасної світоглядної, духовної, методологічної, моральної та інформаційної культури. Вміння працювати в команді, виконувати різні соціальні ролі та функції, виявляти ініціативу, підтримувати та керувати стосунками з іншими людьми; приймати виважені рішення, брати відповідальність, бути готовим до змін.

1.2. Інформаційна. Здатність застосовувати ІКТ як у навчальній, так і повсякденній діяльності; раціонально використовувати комп'ютерні засоби під час вирішення завдань, пов'язаних із пошуком, опрацюванням, систематизацією, зберіганням і передачею інформації; будувати й досліджувати інформаційні моделі за допомогою ІКТ; оцінювати процес і досягнуті результати технологічної діяльності; орієнтуватися в потоці інформації, працювати з джерелами, знаходити і добирати необхідний матеріал, класифікувати, узагальнювати, критично ставитися та вирішувати будь-яку інформаційну проблему.

1.3. Комунікативна. Ефективно спілкуватися у сфері професійної діяльності рідною та іноземною мовами (з учнями, їхніми батьками та колегами): орієнтуватися в ситуаціях педагогічного спілкування, адекватно сприймати дії та вчинки співрозмовників, налагоджувати продуктивні міжособистісні стосунки, створювати у мовленнєвому середовищі сприятливий психологічний мікроклімат.

1.4. Самоосвітня. Знати, розуміти і застосовувати принципи самоосвіти під час оволодіння компетентностями; використовувати набутий досвід для вирішення професійних завдань; здійснювати самоконтроль, активно мислити, розвивати креативність, інтелектуальну самостійність, цілеспрямованість, відповідальність та ініціативність; удосконалювати педагогічну майстерність упродовж усього життя.

2. Професійні

2.1. Освітня. Володіння студентом базовими знаннями з вікової психології, педагогіки та методик навчання в початковій школі. Уміти здійснювати педагогічну діяльність, ефективно і гнучко використовувати педагогічні технології, форми, методи, прийоми, засоби у власній професійній діяльності. Сформувати у майбутнього педагога здатність використовувати засвоєні знання, навчальні вміння та навички для формування в учнів ключових компетентностей; здійснювати педагогічну взаємодію з батьками, досягаючи єдності виховних впливів школи, сім'ї та громадськості.

2.2. Психологічна. Володіти сучасними психологічними якостями особистості педагога, вмінням створювати сприятливий соціально-

психологічний клімат в педагогічному колективі. Здатність студента враховувати особливості провідної діяльності, суперечностей сензитивних періодів та соціальної ситуації розвитку в груповій та індивідуальній роботі з молодшими школярами; проводити дослідження психічних процесів та індивідуально-психологічних властивостей особистості; творчого підходу до педагогічної діяльності.

2.3. Діагностична. Володіти технологіями педагогічної діагностики і педагогічного прогнозування; організовувати діагностичну діяльність на основі систематичного вивчення індивідуальних особливостей, інтересів, потенційних можливостей і потреб учнів; аналізувати, прогнозувати та коригувати індивідуальний розвиток молодших школярів; застосовувати різнопланові діагностичні методики.

2.4. Рефлексивна. Критично оцінювати свої дії, аналізувати власні міркування про педагогічну діяльність, що забезпечує розвиток і саморозвиток особистості, сприяє особистісно-професійному зростанню; реалізовувати рефлексивну здатність із застосуванням творчого підходу, досягати її максимальної ефективності та результативності.

3. Фахові

3.1. Здоров'язбережувальна. Раціонально ставитись і берегти власне здоров'я, створювати сприятливе здоров'язбережувальне освітнє середовище для учнів молодшого шкільного віку; дбати про їхнє фізичне, психічне і соціальне здоров'я.

3.2. Методична. Володіти базовими методичними знаннями, формувати досвід і цінності фахової діяльності, застосовувати та практику професійні вміння і навички з метою формування методичної культури, розв'язання професійних задач; ефективно організовувати навчально-виховний процес на гуманістичних засадах; інтегрувати перспективні педагогічні технології для досягнення поставленої мети.

3.3. Практично-творча. Здатність у практичній діяльності застосовувати альтернативні педагогічні технології та сучасні методики навчання; високий рівень розвитку ініціативи, специфічний характер пізнання, що ґрунтується на готовності кардинально змінювати вид діяльності для успішного вирішення педагогічних проблем; володіти евристичними вміннями з метою продукування нових ідей; стилю педагогічної інноваційної діяльності; здійснювати особистісно орієнтовану розвивальну взаємодію суб'єктів освітнього процесу, спрямовану на творче перетворення дійсності. Здатність майбутнього педагога розробляти плани-конспекти уроків, виявляючи власну творчість; уміння майстерно проводити уроки в початковій школі.

Програмні результати навчання

– Ґрунтовні та системні базові знання із методик навчання в початковій школі, достатні для роботи в традиційних сферах застосування.

– Здатність продемонструвати знання сучасних педагогічних технологій, методів і прийомів, форм і засобів навчання учнів в початковій школі.

- Здатність продемонструвати практичні вміння і навички навчання молодших школярів.
- Здатність продемонструвати вміння впроваджувати сучасні педагогічні технології в навчально-виховний процес початкової школи.
- Здатність застосовувати сучасні ІКТ в навчально-виховному процесі початкової школи.
- Здатність аналізувати навчально-методичні комплекти (підручники і навчальні посібники) з навчальних предметів і методик її навчання в початковій школі, оцінювати їхній зміст із погляду врахування сучасних дидактичних вимог.
- Здатність розробляти плани-конспекти уроків з навчальних предметів різних типів для 1–4 класів, визначати їхнє навчально-методичне забезпечення, уміння застосовувати сучасні ТЗН (ІКТ).
- Здатність навчати, контролювати й оцінювати навчальні досягнення молодших школярів з навчальних предметів.
- Вміння здійснювати пошук і огляд інформації у спеціальних наукових джерелах, використовуючи різноманітні ресурси: періодичні видання, бази даних, веб-сайти, портали.
- Здатність опрацьовувати інформаційні джерела для ознайомлення з перспективними педагогічним досвідом вчителів початкової школи.
- Здатність аналізувати перспективний досвід учителів початкової школи для подальшого його творчого впровадження.
- Здатність працювати як самостійно, так і в команді, демонструючи якості лідерства, вміння ефективно спілкуватися й досягати очікуваного результату.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни – 108 год., із них – 28 год. аудиторних (12 год. – лекції, 12 год. – семінарські заняття, 4 год. – індивідуальна робота), 40 год. – самостійна робота, 4 год. – модульний контроль. Підсумковий вид контролю – екзамен 36 год.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предметом курсу є формування професійних компетентностей вчителя початкових класів.

«Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти» – це дисципліна, яка поглиблює знання студентів про психологічні та педагогічні основи викладання української мови, допомагає учителеві раціоналізувати педагогічний процес так, щоб досягти високої успішності учнів з навчання грамоти. Означений курс реалізується через систему лекцій, семінарських, педагогічну практику студентів та систему індивідуальних і самостійних робіт.

На лекціях повідомляються основні психолого-педагогічні, теоретичні положення методики навчання грамоти з опорою на результати нових наукових досліджень, а також на передовий педагогічний досвід учителів.

На семінарських заняттях студенти вчаться виконувати різноманітні методичні завдання, працювати з методичною та іншою професійною літературою. На цих заняттях обговорюються реферати, самостійні роботи студентів, домашні і творчі завдання, досягнення передових учителів початкових класів.

На семінарських заняттях студенти оволодівають необхідними вміннями, які пов'язані з підготовкою і проведенням уроків, здійснюється аналіз змодельованих конспектів уроків, підбраного навчального змісту. Лекції та інші види занять обладнані наочними та електронними посібниками.

Курс	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS – 3 Змістові модулі – 2 Загальний обсяг дисципліни – 108 год.	Шифр та назва галузі: 0101 Педагогічна освіта Шифр та назва спеціальності: 7.010102 Початкова освіта Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	Нормативна Семестр: 9 Аудиторні заняття: 28 год. Із них: лекції: 12 год. семінарські: 12 год. індивідуальна робота: 4 год. самостійна робота: 40 год. Модульний контроль: 4 Вид підсумкового контролю: екзамен 36 год.

II. Тематичний план навчальної дисципліни
Змістовий модуль № 1
Психолого-педагогічні основи розвитку мовленнєвої діяльності

№	Назва теми	разом	Кількість навчальних годин						
			ауд.	лекц.	сем.	інд.	срс	МКР	Сем. контр.
1	Формування ключової комунікативної компетентності засобами нового навчального змісту у курсі «Українська мова» 1-4 класи	6	2	2	-	-	4	-	
2	Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення першокласників (діалогічного і монологічного) на новому змісті Букваря	6	2	2	-	-	4	-	
3	Види роботи з розвитку діалогічного і монологічного мовлення першокласників на новому змісті Букваря	6	2	-	2	2	2	-	
4	Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти, сюжетно рольові, мовні та мовленнєві ігри	6	2	-	2	-	4	-	
5	Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти	12	6	2	2	-	6	2	
Разом:		36	16	6	6	2	20	2	

Змістовий модуль № 2
Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти

№	Назва теми	разом	Кількість навчальних годин						
			ауд.	лекц.	сем.	інд.	срс	МКР	
1	Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти як пропедевтика до вивчення курсу «Літературне читання»	7	2	2	-	-	5	-	
2	Педагогічні особливості формування осмисленого читання на основі тексту	4	2	2	-	-	2	-	
3	Види робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання	4	2	-	2	-	2	-	

4	Моделювання структури уроків читання і письма із використанням ситуативних ігор та мультимедійної системи	8	2	-	2	2	4	-	
5	Дидактичні можливості розворотів підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина) у роботі над текстом	5	2	2	-	-	3	-	
6	Моделювання інтегрованих уроків читання і письма післябукварного періоду	8	2	-	2	-	4	2	
Разом:		36	12	6	6	2	20	2	36
Разом за навчальним планом:		108	28	12	12	4	40	4	36

III. Програма з курсу «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти»

Змістовий модуль № 1

Психолого-педагогічні основи розвитку мовленнєвої діяльності

Лекція 1.1. Формування ключової комунікативної компетентності засобами нового навчального змісту у курсі «Українська мова» 1-4 класи

Основні поняття з теми: компетентність, комунікативна компетентність, змістова лінія, мовна змістова лінія, мовленнєва змістова лінія, соціокультурна змістова лінія, діяльнісна змістова лінія.

Курс української мови – важлива складова загального змісту початкової освіти, оскільки мова є не тільки окремим навчальним предметом, а й основним засобом опанування всіх інших шкільних дисциплін.

Основна мета цього курсу полягає у формуванні ключової комунікативної компетентності молодшого школяра, яка виявляється у здатності успішно користуватися мовою (всіма видами мовленнєвої діяльності) в процесі спілкування, пізнання навколишнього світу, вирішення життєво важливих завдань.

Навчання української мови має бути спрямоване також на формування соціокультурної компетентності, яка охоплює загальнокультурний розвиток учнів, адаптацію їх до життя в певному соціальному середовищі, громадянське, патріотичне, морально-етичне, естетичне виховання.

У процесі початкового навчання української мови постійно проводиться робота над формуванням компетентності уміння вчитися. Важливо навчити молодших школярів організовувати свою навчальну діяльність, сформувати в них почуття відповідальності за виконуване завдання, готовність самостійно працювати з новим, доступним за складністю навчальним матеріалом, мати власну думку з приводу обговорюваних питань, обґрунтовувати її.

Досягнення поставлених цілей передбачає виконання таких завдань:

- вироблення в учнів мотивації навчання української мови;
- формування комунікативних умінь;
- гармонійний розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності (слухання, говоріння, читання і письма);
- опанування найважливіших функціональних складових мовної системи;
- соціально-культурний розвиток особистості;
- формування в учнів уміння вчитися.

Відповідно до освітньої галузі «Мови і літератури» Державного стандарту початкової загальної освіти навчальний предмет «Українська мова» будується за такими змістовими лініями: мовленнєвою, мовною, соціокультурною, діяльнісною.

Мовленнєва змістова лінія, яка є основною, передбачає розвиток усного і писемного мовлення учнів, їхнє вміння користуватися мовою як засобом спілкування, пізнання, впливу.

Мовна змістова лінія, маючи спрямованість на засвоєння школярами

знань про мову, мовні вміння, розробляється з урахуванням того, що в початковому курсі формування в учнів знань про мову, умінь виконувати певні види мовного аналізу має пропедевтичний характер.

Соціокультурна змістова лінія передбачає формування в учнів уявлення про мову як форму вияву культури українського народу, як засіб створення творів мистецтва (художньої літератури); розширення уявлень школярів про свою державу Україну, культуру українського народу, про її особливості в різних регіонах України; засвоєння малих українських фольклорних форм, національних формул мовленнєвого етикету, етикетних правил спілкування; використання набутих знань і вмінь під час виконання соціальних ролей, спілкування з представниками різних вікових груп і статусів, вирішення навчальних і життєвих проблем.

Діяльнісна змістова лінія спрямована на формування в молодших школярів умінь вчитися, яке виявляється у здатності організовувати і контролювати свою навчальну діяльність і забезпечується шляхом формування мотивації навчання, здатності організовувати свою працю для досягнення результату, виконувати мисленнєві операції і практичні дії, володіти уміньми й навичками самоконтролю та самооцінки.

Основна література: 6

Додаткова література: 3, 7, 8.

Лекція 1.2. Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення

першокласників (діалогічного і монологічного) на новому змісті Букваря

Основні поняття з теми: мовлення; мовленнєва діяльність; діалогічне мовлення; види діалогічного мовлення; монологічне мовлення; якості мовлення; зв'язне мовлення.

Діяльність – це сукупність дій, об'єднаних спільними потребами, мотивами. На думку багатьох дослідників, джерелом усіх видів мовленнєвої діяльності є комунікативно-пізнавальна потреба. Ця потреба стає внутрішнім мотивом діяльності. На думку І.О. Зимньої «мовленнєва діяльність є процес активної, цілеспрямованої, опосередкованої мовою та обумовленої партнером спілкування взаємодії людей між собою (один з одним)».

У психологічній науці були створені передумови для теоретичного обґрунтування нового підходу до розвитку мовлення. У працях П.П. Блонського, Л. С. Виготського, Л.В. Занкова, П.І.Зінченка, О.О. Леонтьєва, С.Л. Рубінштейна було розроблено загальну теорію діяльності і теорію мисленнєво-мовленнєвої діяльності зокрема. Видатний лінгвіст Л.В. Щерба виділив три аспекти складного феномена, який він сам називає «мовні явища». Перший аспект складають процеси говоріння. Другий - це мовна система або власне мова, визначається словником і граматиною. Третій аспект – мовний матеріал.

Умови успішного формування мовленнєвих умінь і навичок визначає М.Р. Львов, серед яких основою вважає потребу спілкування або

комунікації, оскільки вона визначає мотивацію мовлення, викликає в дітей інтерес і бажання про щось розповісти, дає можливість висловитись. Він підкреслював нерозривний взаємозв'язок між мовою та мовленнєвою діяльністю учнів.

Мовленнєва діяльність як процес взаємодії людей реалізується такими її видами як слухання, говоріння, читання, письмо, що є вимогами державної програми. Види мовленнєвої діяльності мають багато спільного і в той же час відрізняються.

Основні психологічні параметри і характеристики видів мовленнєвої діяльності.

Термін зв'язне мовлення вживається у трьох значеннях. Під зв'язним мовленням (монологічним) мовленням слід розуміти процес, діяльність мовця, слухача, послідовний виклад або сприймання думок, знань однією особою. Зв'язним мовленням називають також продукт цієї діяльності – текст (висловлювання), характерними ознаками якого є смислова та структурна єдність (взаємозв'язок окремих його частин).

Зв'язне мовлення – це і розділ методичної науки, що ставить своїм завданням учити дітей розуміти, відтворювати і будувати висловлювання з огляду на мету, умови спілкування, дотримуючись норм літературної мови.

Основна література: 1, 2, 3, 5.

Додаткова література: 1, 2, 4, 5, 7.

Семінарське заняття 1.1. Види роботи з розвитку діалогічного і монологічного мовлення першокласників на новому змісті Букваря

Семінарське заняття 1.2. Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти, сюжетно рольові, мовні та мовленнєві ігри.

Лекція 1.3. Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти

Основні поняття: наочність, роль наочності, види наочності, вимоги до наочності, ілюстративний матеріал, види ілюстративного матеріалу, функції ілюстративного матеріалу, віночки предметів.

Питання наочності як принципу навчання і засобу розвитку учнів змістовно розглядаються у психолого-педагогічній літературі. Дослідження пов'язані з методикою використання наочного матеріалу, його ролі у засвоєнні знань і розвитку учнів першого класу на уроках навчання грамоти належать Я.А. Коменському, К.Д. Ушинському, Ю.К. Бабанському, М.С. Вашуленку, Н.Ф. Скрипченко та іншим.

Застосування наочних методів навчання обумовлено дидактичним принципом наочності, який отримав своє існування ще у «Великій дидактиці» Я.А. Коменського. Він писав: «... нехай буде для учнів золотим правилом: усе, що тільки можливо віддати для сприйняття відчуттями, а

саме: побачене – для сприйняття зором, почуте – слухом,...».

Питанню використання наочності на *уроках навчання грамоти* присвячували свої праці такі педагоги і психологи як, Л. Виготський, Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський, М.І. Дорошенко, Л. Занков, Н. Менчинська, С. Рубінштейн, Г. Костюк та інші.

Таким чином, *наочність* – важливий принцип навчання у початкових класах, який був визнаний у педагогічній теорії та практиці. Він диктується, як психологічними особливостями дітей молодшого шкільного віку, так і усім комплексом навчально-виховних задач на уроці.

Одним із видів наочності є ілюстративний матеріал шкільних підручників, який складають, в основному, предметні та сюжетні малюнки. Функції ілюстративного матеріалу: просвітницька, інформаційна, розвивальна, пізнавально-освітня, естетична, виховна та мотиваційна.

«Буквар» М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко містить велику кількість ілюстративного матеріалу, який підсилює інформативність уроку, реалістичність, цілісність, пізнавальну цінність теми уроку. Особливістю ілюстративного матеріалу букваря є зображення предметних малюнків на розворотах підручника у вигляді естетично оформленого віночка. Таким чином, малюнки не розкидані по сторінці підручника і не відволікають увагу учнів. У віночку зображені предмети, у назві яких є звук/буква, котра вивчається на уроці.

Основна література: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 2, 3, 5.

Семінарське заняття 1.3. Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти

Змістовий модуль № 2

Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти

Лекція 2.1. Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти як пропедевтика до вивчення курсу «Літературне читання»

Основні поняття: текст, текстоцентризм, текстоцентричні технології

Уроки української мови забезпечують розвиток усіх видів мовленнєвої діяльності дитини, таких, як: слухання-розуміння, аудіювання, говоріння, читання, письмо. Найефективніше процес опанування мовлення відбувається під час роботи з текстом. Саме тому основним принципом побудови сучасних підручників з української мови для 1-4 класів є текстоцентризм, тобто засвоєння мовних знань і формування мовленнєвих умінь та навичок відбувається на основі роботи з текстами.

Використання на уроках у початкових класах як дидактичного матеріалу системи текстів відповідної тематики із розробленими до них завданнями забезпечує вивчення української мови на шести рівнях:

- фонетико-фонематичному;
- лексико-семантичному;
- словотворчому;
- морфемному;
- морфологічному;
- синтаксичному.

Текстоцентричний підхід уможливорює внутрішньо предметні зв'язки з лексикою та фразеологією, допомагає розкрити зміст прислів'їв і приказок, збагатити мовлення учня цими засобами. Тексти також дозволяють реалізувати між предметні зв'язки, сприяють інтеграції мови з навчальним змістом математики, природознавства, образотворчого мистецтва, трудового навчання, основ здоров'я тощо. Крім цього, текстоцентризм покладено в основу вивчення курсу «Українська мова» в основній і старшій школі, тому організація роботи за цим принципом на уроках мови в початкових класах сприятиме забезпеченню перспективності освіти.

Тексти є зразком усного і писемного зв'язного мовлення. Вони сприяють засвоєнню мовних та мовленнєвих знань, становленню мовленнєвих здібностей; формуванню уміння правильно інтонувати висловлювання, будувати діалоги та монологи, відтворювати чужі й створювати власні висловлювання; активізації пізнавальної діяльності учнів тощо.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова література: 1, 3, 6.

Лекція 2.2. Педагогічні особливості формування осмисленого читання на основі тексту

Основні поняття: види мовленнєвої діяльності; види читання; усвідомленість читання; якості читання; засоби розвитку навички читання; малюнок; малюнковий текст.

Читання – настільки важливий процес, що його важко визначити одразу. Адже є стільки різновидів діяльності, що зветься читанням. Можна вважати безсумнівним, що основою всіх різновидів читання є спроможність „перекласти”, перекодувати графічні знаки у зміст, втілений у друкованому чи рукописному матеріалі.

Певні практичні і теоретичні здобутки в напрямку вирішення проблеми були зроблені: *в розвитку читацької самостійності* – Н.М.Светловською, М.М.Наумчук, В.Ф.Паламарчук, Г.П.Ткачук; *у формуванні навчальної діяльності* – О.Я.Савченко, Н.М.Бібік, М.С.Вашуленко, І.Федоровим, Д.Б.Ельконіним; *в удосконаленні навичок читання* Н.Ф.Скрипченко, І.Т.Федоренком, Л.П.Доблаєвим; *у методичному забезпеченні* В.О.Науменко, М.І.Омороковою та іншими.

У своїх дослідженнях А.Д. Клименко відзначає, що “читання є видом мовленнєвої діяльності, що входить в сферу комунікативно-суспільної діяльності людей і забезпечує певні форми вербального спілкування

Таким чином, процес *читання* визначається як:

- „один із основних засобів пізнання, навчання” (філософський словник);
- виявляється у формі звукового мовлення, читання вголос” (Гончаренко С. Український педагогічний словник);
- „один із видів мовленнєвої діяльності разом із слуханням, говорінням і письмом” (Програма для середньої загальноосвітньої школи 1-4 класи);
- „вид психічної діяльності, що виявляється в асоціюванні з зображеннями літер звукових елементів мови (звуків, складів, слів, фраз);
- „процес, за допомогою якого здобувається інформація з написаного або друкованого тексту” (Большой толковый психологический словарь);
- „реалізація знакової функції, природної для людини” (Психологический словарь).

Якість навички читання включає такі показники як *правильність, усвідомленість, швидкість, виразність та спосіб читання*.

Усвідомлене читання – це читання з ясным розумінням змісту тексту, опис подій, зв'язку між ними й уміння оцінити вчинки діючих осіб, засвоєння головної думки.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова література: 1, 3, 4, 7, 8, 10.

Семінарське заняття 2.1. Види робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання на основі тексту

Семінарське заняття 2.2. Моделювання структури уроків читання і письма із використанням ситуативних ігор та мультимедійної системи

Лекція 2.3. Дидактичні можливості розворотів підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина) у роботі над текстом

Основні поняття: післябукварний період; інтеграція змісту; тематичні засади; навчальний зміст; урок читання; урок письма.

Післябукварний період навчання грамоти починається з 1 квітня і забезпечується підручниками «Українська мова» (авт. М.Д. Захарійчук) та «Читанка» та зошитом з читання до підручника «Читанка» (авт. В.О. Науменко). Навчальний зміст зазначених підручників зінтегрований між собою та з риторикою. Зміст «Читанки» розв'язує завдання формування навички читання й літературного розвитку першокласників, готує дитину до читання і повноцінного сприймання різножанрових художніх творів у 2 класі. Коло читання становлять літературні твори, опрацювання яких формує початкові уявлення про сучасну дитячу літературу, розкриває картину образів світу через словесно-художні засоби з врахуванням психологічних особливостей першокласників.

У зошиті до читанки на змісті поданого для читання твору розроблені завдання на формування правильності, усвідомленості, виразності читання. Завдання побудовані в цікавій формі та розділені на дві групи: одні

виконуються на етапі перед читанням тексту, а інші – для визначення досягнень.

Навчальний зміст «Української мови» для першокласників спрямований на закріплення вивчених простих орфограм і готує першокласника до роботи з відповідним підручником у другому класі. У структурі уроку наявні вправи та завдання до них, які носять творчий характер. До кожного уроку додається риторичний аспект, що підсилює мовленнєву змістову лінію вивчення рідної мови.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова література: 2, 3, 4, 10.

Семінарське заняття 2.3. Моделювання інтегрованих уроків читання і письма післябукварного періоду

ІV. Навчально-методична карта дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти»

Разом: 108 год., лекції – 12 год., семінарські заняття – 12 год., індивідуальна робота – 4 год., самостійна робота – 40 год., модульний контроль – 4 год., семестровий контроль (екзамен) – 36 год.

[illegible]

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Змістовий модуль I
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ
МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Семінарське заняття 1.1.

Тема. Види роботи з розвитку діалогічного і монологічного мовлення першокласників на новому змісті букваря

Мета: формування у студентів конструктивних умінь у процесі моделювання діалогічного мовлення.

План

1. Аналіз видів діалогічного мовлення.
2. Моделювання фрагментів уроків із описом предметів.
3. Моделювання фрагментів уроків із використанням ситуативних ігор.
4. Самостійний підбір видів роботи з розвитку зв'язного мовлення.

Методичні рекомендації: виконуючи завдання, проаналізуйте групу загальномовленнєвих та мовленнєвих умінь і навичок; застосовуючи ситуативні ігри, варто дотримуватись норм відповідної мовної культури; моделюючи уроки, варто використовувати алгоритми, різноманітні зорові опорні схеми, таблиці, символи.

Основна література: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова література: 3, 5, 9.

Семінарське заняття 1.2.

Тема. Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти, сюжетно рольові, мовні та мовленнєві ігри

Мета: закріпити у студентів знання про ігри та особливості їх використання на уроках навчання грамоти

План

1. Роль гри в організації навчально-виховного процесу у початковій школі.
2. Види ігор: навчально-педагогічна (дидактична), сюжетно-рольова, мовні та мовленнєві ігри, графічні, лексичні, рухові ігри; інтелектуальні ігри.

Методичні рекомендації: виконуючи завдання семінарського заняття, варто звернути увагу на вікові особливості першокласників з метою підбору ігор саме для школярів шести-, семирічного віку.

Основна література: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова література: 3, 5, 7, 8, 9.

Семінарське заняття 1.3.

Тема. Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти

Мета: розвивати у студентів уміння аналізувати, систематизувати та доцільно використовувати наочність та ілюстративний матеріал підручника на уроках навчання грамоти.

План

1. Роль наочності на уроках навчання грамоти.
2. Вимоги до наочності до уроків навчання грамоти.
3. Аналіз ілюстративного матеріалу «Букваря» (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко).
4. Прийоми роботи з віночками предметних малюнків, які розміщені на сторінках «Букваря» (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко).

Методичні рекомендації: готуючись до семінару студентам варто дослідити питання використання ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти у початковій школі в історичній педагогічній думці; здійснити порівняльну характеристику ілюстративного матеріалу Букварів авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко та М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко на сучасному етапі.

Основна література: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 10.

Змістовий модуль II

ТЕКСТОЦЕНТРИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Семінарське заняття 2.1.

Тема. Види робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання на основі тексту

Мета: розвивати у студентів конструктивні уміння у процесі формування навички усвідомленого читання першокласників.

План

1. Моделювання різножанрових малюнкових текстів.
2. Моделювання уроків із використанням різних засобів формування навички усвідомленого читання.
3. Жанровий аналіз текстів на розворотах «Букваря» (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко), «Українська мова» (авт. М.Д. Захарійчук) та «Читанка» (авт. В.О. Науменко).

Методичні рекомендації: моделюючи уроки читання, варто здійснювати аналіз програмових завдань соціокультурної змістової лінії; врахувати пропедевтичну літературознавчу роботу, наочно-дидактичне забезпечення навчально-виховного процесу.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова література: 3, 5, 7, 8.

Семінарське заняття 2.2.

Тема. Моделювання структури уроків читання і письма із використанням ситуативних ігор та мультимедійної системи

Мета: формування у студентів конструктивних умінь у процесі моделювання уроків письма із використанням ситуативних, дидактичних ігор та мультимедійної системи.

План

1. Аналіз структури уроків письма.
2. Аналіз видів роботи на уроках письма добукварного і букварного періодів.
3. Визначення місця використання дидактичних ігор.
4. Моделювання уроків письма букварного періоду із використанням дидактичних ігор.
5. Підбір видів роботи, в процесі яких доцільно використати Smart-дошку.
6. Аналіз структури уроку письма та підібраних видів роботи.

Методичні рекомендації: виконуючи завдання семінарського заняття, доцільно проаналізувати програмові вимоги щодо формування умінь каліграфічного письма; закріпити типи уроків з письма та їхню структуру; повторити види ігор; проаналізувати педагогічні умови використання новітніх інформаційних технологій на уроках письма. Моделюючи урок читання варто використовувати різноманітні алгоритми, зорові опорні схеми, таблиці, символи.

Основна література: 1, 2, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 2, 3, 7, 8.

Семінарське заняття 2.3.

Тема. Моделювання інтегрованих уроків читання і письма післябукварного періоду

Мета: формування у студентів процесуальної готовності до проведення уроків у період навчання грамоти на інтегрованих засадах.

План

1. Дидактичні особливості інтегрованих уроків.
2. Аналіз навчального змісту розворотів підручників «Українська мова» (авт. М.Д. Захарійчук) та «Читанка» (авт. В.О. Науменко).
3. Моделювання уроків читання та письма післябукварного періоду.

Методичні рекомендації: виконуючи завдання семінарського заняття, варто звернути увагу на особливості інтегрованих уроків: поєднання блоків знань з різних предметів, передумови для різнобічного розгляду певного об'єкта, поняття, явища; забезпечення наочно-дидактичним матеріалом.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6.

Додаткова література: 2, 3, 4, 7, 8, 10.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 1. Формування ключової комунікативної компетентності засобами нового навчального змісту у курсі «Українська мова»

1-4 класи (4 год.)

1. Опрацювати директивні документи:
 - Освітня галузь "Мови і літератури" Державного стандарту початкової загальної освіти (http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/17911/);
 - Навчальну програму з української мови 1 клас (Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 392 с.).
2. Скласти словник термінів і понять з теми.

Тема 2. Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення першокласників (діалогічного і монологічного) на новому змісті

Букваря (4 год.)

1. Зробити підбірку статей (від 5 шт.) з науково-педагогічної літератури з даної теми та написати анотації до кожної з них.
2. Ознайомитись із роботою Гудзик І. П. Аудіювання українською мовою: посіб. / І. П. Гудзик. – К. : Педагогічна думка, 2003. – 144 с. і створити конспект основних засобів активізації мовленнєвої діяльності.
3. Створити таблицю видів діалогічного мовлення.

Тема 3. Види роботи з розвитку діалогічного і монологічного мовлення першокласників на новому змісті Букваря (2 год.)

1. Дібрати види роботи із розвитку діалогічного мовлення.
2. Опрацювати правила культури спілкування, скласти пам'ятку для учнів під рубрикою «Спілкуймося красно».

Тема 4. Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти, сюжетно рольові, мовні та мовленнєві ігри (4 год.)

1. На основі опрацьованої літератури розкрити види ситуативних ігор, структуру дидактичних ігор. (Курач Л., Прищепа О. Ситуативні ролі – позитивний фактор розвитку діалогічного мовлення учнів початкових класів / Л. Курач, О. Прищепа // Поч. шк. - №10. – 2005. – С. 30-33.).
2. Змодельовати урок навчання грамоти із використанням мовних та мовленнєвих ігор.

Тема 5. Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти (6 год.)

На основі одержаних знань з I модуля дисципліни самостійно:

1. Створити зразки наочності, які використовуються в добукварний період на уроках читання.
2. Створити зразки наочності, які використовуються в букварний період на уроках письма.
3. Створити зразки наочності які використовуються в післябукварному періоді.
4. Проаналізувати ілюстративний матеріал підручників «Буквар» (авт.М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко) та «Буквар» (авт. М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко) та систематизувати його відповідно до тематики.
5. Зробити порівняльний аналіз ілюстративного матеріалу підручників «Буквар» (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко) та «Буквар» (авт. М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко).

Змістовий модуль II ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ

Тема 1. Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти як пропедевтика до вивчення курсу «Літературне читання» (5 год.)

1. Опрацювати статтю М.Д. Захарійчук «Текстоцентричний підхід до навчання української мови» (Захарійчук М.Д. Текстоцентричний підхід до навчання української мови / М.Д. Захарійчук // Учитель початкової школи. – №4. – 2013. – С. 9-13.)
2. Зробити порівняльний аналіз текстів, які розміщені на сторінках «Букваря» (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко) та «Букваря» (авт. М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко), визначити їх тематику.

Тема 2. Педагогічні особливості формування осмисленого читання на основі тексту (2 год.)

1. Дібрати тексти, які доцільно використовувати для створення малюнкових текстів за сторінками «Букваря» (авт.М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко).
2. Створити зразки малюнкових текстів.

Тема 3. Види робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання (2 год.)

1. Скласти систему видів робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання.
2. Розробити прийоми роботи над текстом букварного періоду.

Тема 4. Моделювання структури уроків читання і письма із використанням ситуативних ігор та мультимедійної системи (4 год.)

1. Дібрати види роботи, у процесі яких можна використовувати Smart-дошку,

на основі опрацьованої роботи (Сопитер Д. Дети и компьютеры: Настольная книга для родителей / Д. Сопитер. – М.: Бинои, 1996. – 112 с.).

2. Створити систему ситуативних ігор, які можна використовувати на уроках читання.

Тема 5. Дидактичні можливості розворотів підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина) у роботі над текстом (3 год.)

1. Визначити виховний аспект текстового матеріалу підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина).
2. Зробити порівняльний аналіз підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина) (авт. М.Д. Захарійчук, В.О. Науменко) та «Післябуквар» (авт. М.С. Вашуленко, О.В. Вашуленко).

Тема 6. Моделювання інтегрованих уроків читання і письма післябукварного періоду (4 год.)

Розробити план-конспект інтегрованого уроку навчання грамоти післябукварного періоду

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
Змістовий модуль I. ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ МОВЛЕННЄВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ			
Тема 1. Формування ключової комунікативної компетентності засобами нового навчального змісту у курсі «Українська мова» 1-4 класи	Співбесіда	5	
Тема 2. Психолого-педагогічні основи розвитку мовлення першокласників (діалогічного і монологічного) на новому змісті Букваря	Співбесіда	5	
Тема 3. Види роботи з розвитку діалогічного і монологічного мовлення першокласників на новому змісті Букваря	Індивідуальне заняття	5	
Тема 4. Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти	Співбесіда	5	
Тема 5. Роль ілюстративного матеріалу на уроках навчання грамоти	Співбесіда	5	
Усього за I модулем 20 год.	<i>Балів за I модуль:</i>	25	
Змістовий модуль II ТЕКСТОЦЕНТРИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ НАВЧАННЯ ГРАМОТИ			
Тема 1. Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти як пропедевтика до вивчення курсу «Літературне читання»	Співбесіда	5	
Тема 2. Педагогічні особливості формування осмисленого читання на основі тексту	Співбесіда	5	
Тема 3. Види робіт, які сприяють формуванню осмисленого читання	Співбесіда	5	
Тема 4. Моделювання структури уроків читання і письма із використанням ситуативних ігор та мультимедійної системи	Індивідуальне заняття	5	
Тема 5. Дидактичні можливості розворотів підручників «Українська мова» та «Читанка» (післябукварна частина) у роботі над текстом	Співбесіда	5	
Тема 6. Моделювання інтегрованих уроків читання і письма післябукварного періоду	Співбесіда	5	
Усього за II модулем 20 год.	<i>Балів за II модуль:</i>	30	
<i>Разом: 40 год.</i>	<i>Разом балів:</i>	55	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення спеціалістів із дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання грамоти» оцінюється за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (5-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1.- 8.3.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ з/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій, семінарських занять	12
2.	Робота на семінарських заняттях	60
3.	Модульні контрольні роботи	50
4.	Самостійна робота	55
Разом		177
Екзамен		40

$$177 : 60 = 2,95 \text{ (коефіцієнт)}$$

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

- методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік.
- методи письмового контролю: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, вправи, завдання, реферат, есе.
- комп'ютерного контролю: тестові програми.
- методи самоконтролю: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

**Порядок переведення рейтингових показників успішності
у європейські оцінки ECTS**

Підсумкова кількість балів (max – 100)	Оцінка за 4-бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1 – 34	«незадовільно» (з обов'язковим повторним курсом)	F
35 – 59	«незадовільно» (з можливістю повторного складання)	FX
60 – 74	«задовільно»	ED
75 – 89	«добре»	CB
90 – 100	«відмінно»	A

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень магістрів

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
«незадовільно»	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу спеціаліста на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських заняттях (див. п. «Захист творчих проектів»).

Модульний контроль знань спеціалістів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг та якість їх виконання;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, комбінована) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні*: вправи, моделювання фрагментів та цілісних уроків, виготовлення наочних посібників.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

ІХ. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Опорні конспекти лекцій;
2. Навчальні посібники;
3. Робоча навчальна програма;
4. Збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
5. Засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);
6. Завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Психолого-педагогічні основи навчання у початковій школі (інтегрований курс) української мови: навчання грамоти»;
7. Відеозаписи уроків;
8. Набір дидактичного матеріалу для проведення практичних занять.

Х. ЕКЗАМЕНАЦІЙНІ ПИТАННЯ ДО КУРСУ

1. Особливості мовлення шестилітнього першокласника.
2. Види мовлення. Методика розвитку монологічного мовлення.
3. Типи діалогічного мовлення. Засоби розвитку діалогічного мовлення.
4. Якості усвідомленого читання. Їх характеристика.
5. Види робіт, які сприяють розвитку усвідомленого читання. Методика роботи із малюнковими текстами.
6. Психолого-педагогічні основи формування усвідомленого списування.
7. Фізіологічні та гігієнічні основи усвідомленого списування.
8. Види підготовчих вправ до письма. Методика проведення пальчикових вправ.
9. Ігрова діяльність на уроках навчання грамоти.
10. Методика проведення мовних ігор.
11. Методика проведення мовленнєвих ігор.
12. Методика проведення сюжетно-рольових ігор.
13. Аналіз навчального змісту уроків читання.
14. Аналіз навчального змісту уроків письма.
15. Диференційовані підходи у процесі навчання грамоти.
16. Функції педагогічної гри.
17. Робота над словом на новому змісті Букваря.
18. Риторичний аспект навчання грамоти на новому змісті «Української мови. 1 клас».
19. Розвиток мовленнєвої діяльності (букварний період).
20. Структура та зміст програми з навчання грамоти.
21. Аналіз завдань змістових ліній програм з навчання грамоти.
22. Аналіз загальнонавчальних умінь і навичок, які формуються в період грамоти.
23. Аналіз програмових вимог навчання грамоти (добукварний, букварний та післябукварний період).
24. Розвиток мовленнєвої діяльності першокласників. (Добукварний, букварний та післябукварний).
25. Формування і розвиток умінь читати (добукварний, букварний та післябукварний період) (програмові вимоги).
26. Формування і розвиток умінь письма (програмові вимоги добукварний, букварний та післябукварний періоду).
27. Робота з текстом у добукварний період
28. Основні періоди навчання грамоти. Аналіз завдань добукварного періоду на новому навчальному змісті.
29. Основні періоди навчання грамоти. Аналіз завдань букварного періоду на новому навчальному змісті.
30. Основні періоди навчання грамоти. Аналіз завдань післябукварного періоду на новому навчальному змісті.
31. Ознайомлення із поняттям «звук», «злиття». Умовне позначення звуків.
32. Систематичний підхід до моделювання слів.
33. Графічні види роботи у добукварний період навчання грамоти.

34. Прийоми звукового аналізу.
35. Прийоми формування і розвитку фонетичного слуху першокласника.
36. Прийоми синтезу (за сторінками) нового «Букваря».
37. Види роботи на сторінках нового «Букваря».
38. Особливості структури і методики уроків добукварного періоду (урок читання).
39. Методика роботи над предметним малюнком (добукварний період).
40. Методика роботи над сюжетним малюнком. Складання тексту (добукварний період).
41. Характеристика дидактичного матеріалу, засобів унаочнення уроків добукварного періоду. Методика їх використання.
42. Особливості структури і методики уроків добукварного періоду (урок письма).
43. Аналіток-синтетичні види діяльності в добукварний період.
44. Розвиток умінь здійснення мовних аналізів (добукварний, букварний періоди).
45. Етапи букварного періоду. Особливості першого етапу.
46. Аналіз змісту розворотів нового Букваря (добукварний період).
47. Аналіз змісту розворотів нового Букваря (букварний період).
48. Аналіз змісту розворотів «Українська мова. 1 клас» (авт. М.Д. Захарійчук) та «Читанка. 1 клас» (авт. В.О. Науменко) (післябукварний період).
49. Види аналітико-синтетичних вправ на другому етапі букварного періоду. Методика їхнього проведення.
50. Визначення теми та мети уроків навчання грамоти (добукварний, букварний та післябукварний період).
51. Аналіз основних структурних елементів комбінованого уроку навчання грамоти.
52. Методика проведення звуко-буквеного розбору.
53. Структура і методика уроків на вивчення букви, яка позначає голосний звук.
54. Структура і методика уроків на вивчення букви, яка позначає приголосні звуки [П і П'].
55. Особливості методики і структури уроків на вивчення букви я. Звуко-буквені співставлення.
56. Особливості методики і структури уроків на вивчення букви ю. Звуко-буквені співставлення.
57. Особливості методики і структури уроків на вивчення букви є. Звуко-буквені співставлення.
58. Особливості методик і структури уроків на вивчення букви ї. Звуко-буквені співставлення.
59. Особливості методики і структури уроків на вивчення апострофа.
60. Особливості методики і структури уроків на вивчення м'якого знака.
61. Особливості методики і структури уроків на вивчення буквосполучення [дз], [дз']. Звуко-буквені співставлення.
62. Інтеграція на уроках навчання грамоти.

- 63. Прийоми роботи над текстом. Види читання.
- 64. Підготовчі види роботи до сприймання тексту.
- 65. Методика читання тексту. Види читання, які використовуються з метою закріплення.
- 66. Методика роботи над засвоєнням тексту.
- 67. Особливості уроків української мови післябукварного періоду.
- 68. Текстоцентричні технології на уроках навчання грамоти.
- 69. Методика пропедевтичного вивчення частин мови та їх граматичних ознак.

До підсумкового контролю входять питання, а також тести – 30 варіантів по 5 завдань.

XI. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Вашуленко М. С. Буквар : підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко. – К. : Освіта, 2012. – 152 с.
2. Захарійчук М. Д. Буквар : підруч. для 1 кл. загальноосвіт. навч. закл. / М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко. – К. : Грамота, 2012. – 176 с.
3. Захарійчук М. Д. Українська мова. 1 клас : післябукварна частина : навч. посіб. / М. Д. Захарійчук. – К. : Грамота, 2012.
4. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / За наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
5. Навчальні програми для загальноосвітніх закладів із навчанням українською мовою. 1-4 класи. К. : Видавничий дім «Освіта». – 2012. – 392 с.
6. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник для студентів пед. фак. / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

Додаткова

1. Вашуленко М. С. Українська мова і мовлення в початковій школі : метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
2. Захарійчук М. Д. Зошит з письма. №1, № 2 / М. Д. Захарійчук. – К. : Грамота, 2012.
3. Захарійчук М. Д. Книжка для вчителя. Методика роботи за «Букварем» Захарійчук М. Д., Науменко В. О: метод. Посібник / М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко. – К. : Грамота, 2012. – 240 с.
4. Захарійчук М. Д. Навчання грамоти: читання, робота з дитячою книгою (авторські уроки М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко) / М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко // Початкова освіта. – 2012. – № 9. – С.2-93.
5. Захарійчук М. Д. Особливості навчального змісту нового «Букваря» (автори М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко) / М. Д. Захарійчук, В. О. Науменко // Початкова освіта. – 2012. – № 33 – 34. – С. 2-6.
6. Захарійчук М. Д. Текстоцентричний підхід до навчання української мови / М. Д. Захарійчук // Учитель початкової школи. – 2013. – № 4. – С.9-13.
7. Методика викладання української мови : навч. посібник / С. І. Дорошенко, М. С. Вашуленко, О. І. Мельничайко та ін.; За ред. С. І. Дорошенка. – 2-е вид., перероб. і допов. – К. : Вища шк., 1992. – 398 с.
8. Моргун В.Ф. Психологічні чинники розвитку мислення особистості в умовах інтегрованого навчання // Технології інтеграції змісту освіти / за ред. В.Р. Ільченко. – Полтава: НМЦ ІЗО, 2002. – Вип. 1. – С.102 – 116.
9. Науменко В. О. Книжка для вчителя. Орієнтовний зміст інтегрованих уроків з Читання та Української мови в післябукварний період.: метод. Посібник / В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук,. – К. : Грамота, 2012. – 240 с.
10. Ганул О. Диференціація навчання (з досвіду роботи) / О. Ганул // Початкова школа. – 2000. – № 10. – С. 24 - 27.